

Johan Scharffenberg

Overlege Johan Scharffenberg døde på Rikshospitalet i dag morges, 95 år gammel.

Med Johan Scharffenberg er en av de mest markante personligheter i Norge gått bort. Det er vel berettiget å si så stort et ord om ham at han var den mest uavhengige av alle nordmenn, en sannhetssøker uten frykt og uten sidehensyn, fullstendig kompromissløs i striden for det han mente var rett, uansett konsekvensene.

Undertiden ble han kalt fanatiker. Det er bare riktig for så vidt som han hadde en fanatisk vilje til å trenge til bunns i de problemer som fanget hans interesse — og de var mange og mangeartede — men han var alltid rede til å bøye seg for de kjensgjerninger han fant, og andre mening når han var blitt overbevist av fornuftsgrunner om at en oppfatning han hadde hevdet, ikke var holdbar. Hans mentalitet var først og fremst granskerens, vitenskapsmannens. Han kunne kanskje savne sans for visse nyanser, for visse imponderabilia, men det som ledet ham, var alltid rasjonelle overveielser, logiske resonnementer på grunnlag av kjensgjerninger — aldri fordommer, aldri prestisjehensyn, aldri angst for å støte noen eller for å bringe seg selv i vanskeligheter. Han var hensynsløst ærlig. Hans synsfelt kunne kanskje

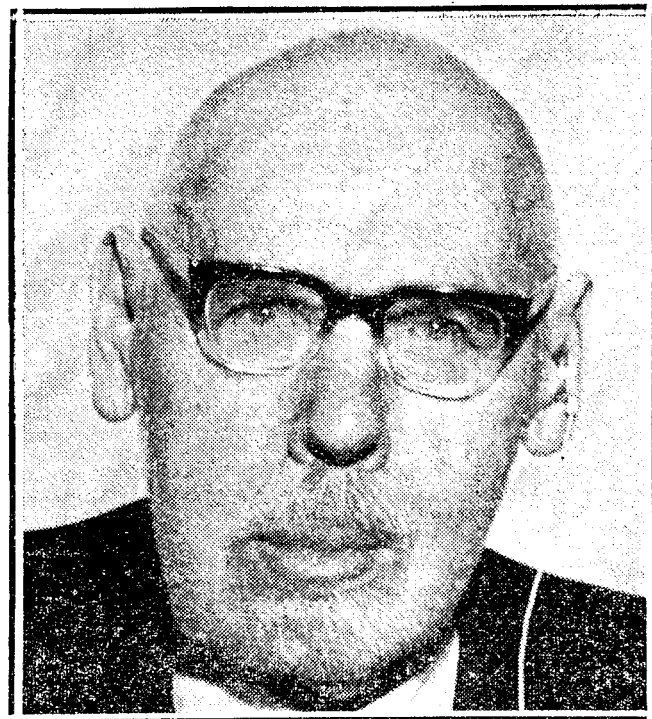
i enkelte spørsmål være noe snevert, men hans redelighet var uten brist.

Johan Scharffenberg var født i 1869, og ville i denne måned ha fylt 95 år. Han tok medisinsk embetseksamen i 1897 og spesialiserte seg på psykiatri; han var bl. a. i 1919–40 lege ved Botsfengslet og 1922–41 også overlege ved Oslo hospitals sinnsykeasyl; i tidens løp utgav han en rekke vitenskapelige arbeider med stoff fra psykiatrien, rettsmedisinen og norsk medisins historie.

Hans interesser spente imidlertid langt videre enn til det rent faglige område; han hadde bl. a. sterke historiske og politiske interesser, og deltok gjennom hele sitt liv ivrig i den offentlige debatt om mange slags samfunnsproblemer. Hva de fleste kanskje ikke vet, er at han også som ganske ung mann, i 1889, utgav en diktsamling, «Hjemløse Sange», under pseudonymet Kai Lykke.

Lenge var det, ved siden av de medisinske spørsmål, først og fremst avholdssaken som la beslag på hans tid og krefter, — han betraktet for øvrig også alkoholproblemet først og fremst som et medisinsk problem, og tok opprinnelig på det grunnlag mer kategoriske standpunkter enn han senere var villig til å forsvare.

I 1905 deltok han ivrig i den politiske debatt, og gikk sterkt inn for republikken. Han mente kongedømmet var irrasjonelt og anakronistisk, og rettet både dengang og senere en flengende kritikk mot måten kongevalget ble gjennomført på. Men det hindret ham ikke i å yte kong Haakon all mulig anerkjennelse for den statsmannsmessige måte han løste sin oppgave på.

Det den nålevende generasjon først og fremst vil minnes Johan Scharffenberg for, er selvsagt hans innsats i kampen mot nazismen, både før og etter 1940. Han var i 1930-årene en av de fremste i arbeidet med å spre opplysning om de moderne diktators — særlig da Hitler — overgrep, og hans artikler i Arbeiderbladet sommeren 1940, først og fremst den berømte «Vivere non est necesse», bidrog i høy grad til å klarne begrepene og styrke motstandsviljen. Et fullstendig uredd foredrag i Studentersamfundet, med en hyllest til kong Haakon, i september 1940 førte til at han ble arrestert av tyskerne. Han ble sittende inne en kort tid før nazistene hode-

rystende satte ham på frifot: Et så klart intellekt og en slik moralsk styrke måtte for dem nærmest virke som symptomer på sinnsforvirring, følgelig måtte han være nok så harmlos.

Han var alt annet enn det. Gjennom hele okkupasjonsiden fortsatte han sitt motstandsarbeid, og mirakuløst nok ble han ikke arrestert på ny, til tross for at hans hjem fløt av illegalt materiell og var et stimulerende mote-sted for mange av de mest aktive innenfor hjemmefronten.

Etter krigen fikk han — vel for første gang — føle et helt folks beundring og hengivenhet, men han avslø konsekvent alle former for æresbevisninger, han følte at slikt ville kunne bringe hans uavhengighet i fare, og den var mer dyrebar for ham enn alt annet. Så klar og kompromissløs som noensinne kastet han seg også igjen inn i den offentlige debatt, og tok ikke et øyeblikk i betenkning å sette sin nyvunne popularitet på spill gjennom å hevde upopulære synspunkter f. eks. når det gjaldt å bringe klarhet over den historiske sammenheng med overfallet på Norge i 1940. Han fulgte levende interessert med i alt som ble publisert, og deltok selv meget aktivt i debatten med bøker, bokanmeldelser og andre artikler — kampglad, logisk og lysende klar like til det siste.

100-årig frakteskute på grunn

Den 41 tonn store frakteskuta «Lekatinn» av Rørvik gikk sent i går kveld på grunn på Drageskjæret sør for Florø. Det var snøtykke og kuling da grunnstøtingen skjedde. Bergningsbåten «Parat» som lå i Florø, gikk straks ut og ligger i formiddag ved siden av havaristen.

I formiddag blåser det nordlig kuling i distriktet, men «Lekatinn» står fast på grunn i innelukket farvann og det skulle ikke være noen fare på ferde. De fem personene ombord har fortalt at alt står bra til, og ved 12-tiden i formiddag — når det er høyvann — regner man med at «Parat» skal klare å trekke «Lekatinn» av grunn, får VG opplyst.

Havaristen eies av et partsrederi i Rørvik. «Lekatinn» ble bygget i 1865 og er således 100 år gammel i år.

Føler De Dem JULETUNG?
Spis Dem lett igjen - med
LIMMITS

Gi Dem selv et nyttårslofte som er lett å holde: Loy Dem

A at den unge sjåføren i denne Volkswagen følte seg litt nedtrykt. Trafikken utenfor Telegrafbygningen i Universitetsgaten. Etter hva vitene lastebilen å skli nedover mot de to andre bilene unge sjåføren forsøkte fortvilet å kjøre sin bil unna «forfølgeren» men lastebil-frontene. Hans mor stod utenfor bilen og ventet til sønnen — uskadet men ikke særlig høy i hatten.

Byråsjef vil flytte statsadministrasjonen til Gran!

med en viss autoritet når det gjelder vår statsforvaltning og grunnen til at han nå fremmer sitt privatforslag om å flytte både Storting og departementer og den øvrige del av statsadministrasjonen fra Oslo og opp til den fredelige bondebygda Gran er ikke for å hjelpe bygdesamfundet på Hadeland, men rett og slett for å sikre

statsadministrasjonen et tilholdssted som har framtiden foran seg. Byråsjef Østensen vil ha sikret et område i Gran hvor man i all framtid har plass til de anlegg som vår statsforvaltning trenger.

(VG privat.)

Årets

ÅRSDAG HAR